

FULD TALE

Samrådspørgsmål Q

Vil ministeren, i forlængelse af besvarelsen af spørgsmål nr. S 941, i et kommende samråd gøre rede for, hvilke løsninger hun vil sætte i værk i forhold til lokalarkivernes udfordringer med GDPR?

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Eva Kjer Hansen (V).

Det talte ord gælder.

Svar:

Tak for ordet og muligheden for at komme her i dag og drøfte rammerne for lokalarkivernes virke.

Indledningsvis vil jeg gerne slå to ting fast:

Det første er, at lokalarkiverne i min optik er vigtige institutioner i vores samfund. De gør et stort arbejde for at bevare den lokale historie og identitet – og er dermed en væsentlig kilde til viden her i landet. Bag indsatsen står i vidt omfang frivillige, som driver arkiverne. Sammenslutningen af Lokalarkiver – forkortet SLA – skønner, at der lægges ca. 400 frivillige årsværk på lokalarkiverne hvert år, fordelt på 4.-5.000 frivillige. Det siger noget om den vægt, mange lægger på disse institutioner. Det er institutioner, vi skal sørge for, at der bliver værnnet om – og ikke møder unødigt bureaukratisk bøl.

For det andet er databeskyttelsesforordningen et meget vigtigt stykke regulering. Vi har i den digitale tidsalder et enormt behov for redskaber til at beskytte vores privatliv. Når oplysninger om os – herunder billeder af os – ligger på nettet, kan de lynhurtigt findes af enhver.

De regler, databeskyttelsesforordningen fastsætter, kan give anledning til spørgsmål og tvivl i praksis, og der er derfor behov for vejledning om reglerne. Det er Datatilsynet, der fører tilsyn med overholdelsen af reglerne.

Selvfølger skal reglerne ikke forhindre lokalarkivernes gode arbejde. Men de er blevet til, fordi det digitale gør en forskel. Og jeg er overbevist om, at mange

borgere vil synes, at det gør en stor forskel, om oplysninger om dem, deres familie, og deres liv i lokalsamfundet kan findes på det lokale bibliotek af en entusiastisk lokalhistoriker, eller pludselig kan findes – og kombineres – af enhver med et tryk på en knap.

Det er mit klare indtryk, at SLA og lokalarkiverne er helt med på, at databeskyttelsen er central og tager spørgsmålet alvorligt. Lokalarkiverne forstår til fulde, hvor vigtigt det er at beskytte folks følsomme oplysninger og bevare den store tillid, lokalarkiverne nyder i lokalsamfundene.

Det har været væsentligt for mig, at vi forstår lokalarkivernes udfordringer og får afklaret, hvad vi kan gøre for at understøtte lokalarkiverne og sikre, at de får de bedst mulige rammer for deres arbejde under hensyn til forordningen.

Det er derfor jeg har bedt mit ministerium om at gå i dialog med SLA. Den dialog pågår og peger, som jeg er blevet det oplyst, lidt forsimplet på udfordringer på henholdsvis den korte og lidt længere bane:

På den korte bane peger dialogen i retning af, at der i forbindelse med digital tilgængeliggørelse af analoge arkivalier kan opstå tvivlsspørgsmål, herunder om hvad der er følsomme personoplysninger - som ikke som udgangspunkt må offentliggøres med mindre de relevante personer har været døde i mindst 10 år - og hvordan oplysninger behandles korrekt.

I forhold til den problemstilling er en inddragelse af lokalarkiverne i arkivloven ikke vejen frem. Rigsarkivet, som i dag er omfattet af loven, står f.eks. med samme udfordringer. Det bedste svar her er mere vejledning og tydeliggørelse af reglerne. Og det er der en god og konstruktiv dialog mellem SLA og Datatilsynet om, sådan at der kan udarbejdes et sæt hjælpende retningslinjer for lokalarkivernes arbejde.

Sideløbende har Kulturministeriet haft møder med SLA for at være mest muligt opdaterede på status og kunne bidrage til og understøtte dialogen.

SLA har i den forbindelse også fremsat et ønske om øget støtte fra Kulturministeriet. Midlerne skal gå til styrket vejledning af lokalarkiverne og til at håndtere SLA's egne forpligtelser i forhold til at drive arkiv.dk og den bagvedliggende database Arkibas.

SLA får allerede i dag støtte via udlodningsaktstykket og spørgsmålet om evt. øget bevilling hører således hjemme i forbindelse med drøftelser om kommende udmøntninger af udlodningsreserven.

På den lidt længere bane peger dialogen med SLA på, at lokalarkiverne fremadrettet kan have en udfordring med at modtage materiale i digital form i overensstemmelse med forordningen.

Her vil det til gengæld formentlig være en mulighed at skabe lovhjemmel til, at lokalarkiver kan modtage arkivalier, der indeholder følsomme personoplysninger, ligesom f.eks. Rigsarkivet har hjemmel til.

En sådan ændring af arkivloven vil dog kræve et betydeligt forarbejde og bør først ske efter grundige overvejelser. Det skal i den forbindelse overvejes, om en lovændring skal indebære en godkendelsesprocedure for lokalarkiver, som i givet fald vil stille betydelige krav til dem. Og her bliver øvelsen at gøre det så lidt bureaukratisk, som det kan gøres, hvilket lokalarkiverne også selv gør opmærksom på. Det vil også være vigtigt at inddrage KL i overvejelserne herom, da det er kommunerne, der primært finansierer lokalarkiverne.

Samtidig er det vigtigt, at reglerne bliver grundigt gennemtænkt i forhold til arkivlovens samlede udformning, også fordi der kan være andre typer institutioner, som biblioteker og museer, der kunne have gavn af sådanne regler, hvis de bliver udformet rigtigt. Derfor mener jeg, at denne overvejelse bør indgå i det generelle arbejde med en revision af Arkivloven, som jeg allerede har annonceret. Det er min forventning at kunne vende tilbage hertil omkring årsskiftet med et første oplæg til proces og videre drøftelser.

Som jeg har været rundt om i min besvarelse løser lokalarkiverne en vigtig rolle i vores samfund – ikke mindst lokalt. Vi skal værne om lokalarkiverne – ikke mindst de mange frivillige, der yder sådan en stor indsats!

Som mange andre er de påvirket af GDPR-reglerne i det daglige arbejde. Aktuelt i forhold til formidling af allerede indsamlet analogt materiale. Her er de relevante skridt god vejledning og bedre forståelse af reglerne. Her er der god dialog mellem SLA og Datatilsynet. Det lægger jeg stor vægt på at understøtte, og vi vil fortsat deltage i dialogen.

En ændring af arkivloven er først og fremmest relevant i forhold til at give lokalarkiverne hjemmel til at modtage og bevare følsomme personoplysninger i digital form. Det ser jeg umiddelbart positivt på, men det kræver grundigt overvejelser og gennemtænkte løsninger. Det mest naturlige er derfor at tage denne drøftelse i forbindelse med den generelle revision af arkivloven, som vi forventer at vende tilbage til senere på året!

Jeg ser frem til den videre dialog. Tak for ordet.